

la farga

ALLETÍ DEL CASAL DE JUBILATS

SALT

ANY IV - Nº 31 Febrer 1982

Uii! quina vergonya

La Mairada

???

Doncs jo de petit feia moltes coses, per exemple una vltjada als meus pares en va

entreu i mireu...

Chaplin 82

ESPIGOLANT

Per G.T. Ribas

~~PUNT DIARI~~

La Farga, monument amb caràcter local

GIRONA (De la nostra Redacció). — L'Ajuntament de Girona ha decidit informar favorablement la declaració de monument històric-artístic per a l'edifici de la Masia de la Farga, o Torre de Sant Llibret, amb categoria de local. Aquest indret, a la recuperació del qual s'està procedint actualment, havia estat reivindicat en nombroses ocasions per part dels veïns, i ara sembla que finalment es podrà salvaguardar de cara al futur immediat.

4-II-82

Realment si dels diaris només en llegíssim els titulars no viuríem d'espants. O sinó feu la prova.

Llegiu aquest dos i digueu... Què? No és per un costat la notícia del Punt com per a estar contents i sentir-nos joiosos de la Masia de la Farga?

Però compte amb la notícia que dona "La Vanguardia". No us mireu solament el titular que us esgarrireu. L'espant marxa quan llegim la lletra menuda. Si ens ho agafem amb una altra perspectiva, més en un doble sentit, tot pensant en la nostra Revista, podríem dir que per una banda hi ha molta gent que ens fa costat, que ens ajuda i ens dona nous ànims per a seguir endavant, i en canvi per l'altra hi ha també els qui els agradaria "desmuntar la Farga".

Aquí queda això: Uns retalls de premsa i amb ells la especulació que hi volgueu fer.

L'Hospitalet

Quedó desmuntada «La Farga»

Ha quedado fuera de servicio de forma definitiva el horno eléctrico de la factoria «Altos Hornos de Cataluña, S. A.», en L'Hospitalet, más conocida por la «Farga», que desde el pasado verano estaba sin funcionar. Esto hace que una buena parte de los humos y ruidos que producía esta factoria situada en el centro de la ciudad haya desaparecido.

Las dos chimeneas, que desde hace muchos años eran características del paisaje urbano, han sido desmontadas. Por otra parte, la pantalla acústica situada en la parte de la avenida Isabel la Católica ha sido trasladada a la fachada de la calle Gerona, donde desde hace algún tiempo habla aumentado la intensidad de los ruidos. Con esta serie de medidas se da un paso más en el proceso de normalización de las condiciones sanitarias ambientales de la actividad de esta factoria. — M. D. P.

LA VANGUARDIA - 20-1-82

muntanya

CENTRE EXCURSIONISTA SALTENC

DIA 17-1-82. FONT-ROMEU. Participants: 60 Persones.

El passat diumenge, 17 de gener, el C.E.S. va realitzar la segona sortida de l'any en autocar. Aquesta vegada encoratjats per l'èxit de l'anterior, realitzarem uns quants quilòmetres més. El nostre objectiu va ser Font-Romeu, la "coneguda" estació d'esquí a França, que quasi ningú dels participants coneixia i que després, altra vegada ja a Girona, i per culpa de la boira, quasi tothom seguia sense conèixer.

Si la sortida va ser un èxit de participació i en tot, no podem pas dir el mateix en quant al temps. La pluja ens va acompanyar durant tot el viatge, la boira durant tota l'estada a l'estació, no deixant-nos gaudir del meravellós paisatge, i a estones la neu i el fred.

Les activitats que vàrem realitzar varen ser moltes: passejades per la neu, visita al poble, i una majoria de la gent, ski.

Esperem que la pròxima sortida sigui més lluida en quant al temps.

Una altra modalitat d'excursió va ser la que vàrem realitzar els dies 23 i 24 d'aquest mes. Normalment no solem fer sortides que durin dos dies i que obliguin a passar la nit fora. Potser, i degut a l'èxit aconseguit, 25 participants, ens animem i en fem més.

El lloc escollit va ser Sant Miquel de Falgars, el refugi dels nostres companys del Grup. Vàrem tenir dos dies perfectes, molt clars, que ens permeteren, el diumenge, pujar a Cabrera, gaudir del paisatge, tot el Pirineu amb el munt de neu que el

cobreix aquest any i totes les muntanyes que ens rodejaven.

De tornada al refugi, vàrem dinar i berenar i l'ambient de camaraderia era perfecte. Val a dir també que tot pujant a Cabrera vàrem marcar el camí amb cartells i pintura.

PROPERES SORTIDES:

21 Febrer: Beuda - Mare de Déu del Mont.

7 Març: Marxa dels 40 Qms. i un altre grup Albanya-Bassegoda.

19-20-21 Març: 1 Campament hivernal al Pedraforca.

Per a més informació al C.E.S. Recordeu la necessitat de tenir la targeta de Federats.

la farga

ENTILLET DEL CASAL DE JUBILATS SALT

ANY IV - N.º 31
FEBRER 1982

SUMARI

Espigolant.....	2
Muntanya.....	2
Editorial.....	3
Vida del Casal.....	5
Petanca.....	5
Passatges.....	7
Converses amb els meus nets.....	9
Històries de l'all.....	10 i 11
Des del Carrer Major.....	13
Teva/Meva.....	14 i 15
El joc a l'escola.....	15
L'encant de les petites botiguetes.....	17
Cagaferro.....	19
La Vida amb humor.....	19
A la taula de la Farga.....	19

CONSELL DE REDACCIÓ

Lluís Mateu, Josep Cristòfol,
Quim Pla, Miquel Casollas, Joan
Arnau, Narcís Burch, Eusebi Ca-
bezas, Martí Fita, Guillem Terribas
Joan Boada, i Antonia Bautista.

COMPAGINACIÓ I DISSENY

Guillem Terribas.

PORTADA

Guillem Terribas

HAN COLLABORAT EN AQUEST NÚMERO.

Josep Ferrer i Costa, Salvador
Sunyer i Ventura Pau Soler.
ADMINISTRACIÓ: M. Casellas.

PUBLICITAT: J. Cebrián.

DISTRIBUCIÓ:

Joan Roig i Pitu Geli.

REDACCIÓ

Passeig Verdaguer, 1
CASAL DE JUBILATS
SALT.

IMPRESSIÓ:

TIPOGRAFIA-OFFSET PAGÈS
Tel. 42 01 07 - ANGLÈS.

D'aquest número de LA FARGA
se n'han imprès 1.100 exemplars.

Autoritzem la reproducció dels
articles esmentat el nom de LA
FARGA.

Diposit Legal: GI 356-1979.

editorial

Després d'un llarg període de conflictes interns, i arrel d'un prolongat debat resolutori amb els meus "estimats" pares, he aconseguit, per fi, el meu propòsit: Amics, plena de satisfacció, m'adreço personalment a vosaltres, per primera vegada. Els membres del CONSELL DE REDACCIÓ, temerosos de la meua actitud rebel i amenaçadora, accediren unànimement als meus "exacerbats" desitjos. És per aquesta raó i davant el risc de no tornar a dialogar, feliç, entre vosaltres, que vull referir-vos la meua trista història:

Jo. Una pobra criatura. Innocent, cànvida i inexperta. Humil, malgrat que alguns m'acusin de presumptuosa i "malcriada". Dèbil. Inefablement modesta... Vaig néixer, farà pocs anys, en la ment d'uns quants homes. I així vaig iniciar una estranya tasca d'aprenentatge que abasta, des dels seus començaments fins ara, aproximadament, uns tres anys.

Com tots els ésser vius, vaig créixer —en alguna cosa havia d'aprofitar el temps, no?—, encara que vaig créixer poc... però el suficient per encarar-me a una colla de... ehem... (deixem-ho estar), que volíem privar-me d'una satisfacció com aquesta.

Sí, estimats lectors, jo sóc aquella criatura que arriba mensualment a casa vostra; que desapareix, ràpidament, d'aquell casal tan vostre i nostre i dels infants...!!! ...Infants?... Ah, sí... M'oblidava.... Aquest mes vaig destinada, especialment, a ells.

Vostrà:
LA FARGA

Vida del CASAL

CARNETS DE SOCI.

Com ja sabeu molts, tenim a la vostra disposició a la Secretaria del Casal, el Carnet de Soci 1982. Tots aquells que ja l'any passat vareu donar-nos l'ordre de domiciliar-lo al vostre Banc o Caixa, rebreu el Carnet per correu a casa vostra; els qui encara no tinguin feta la domiciliació podeu passar a recollir-lo, el més aviat que us sigui possible. Penseu que ens estalviarem molta feina si podeu passar el pagament a través del vostre Banc o Caixa, per això damanem la col.laboració de tots.

BIBLIOTECA.

Gràcies a la col.laboració d'un soci que vol romandre en l'anonimat, el Casal disposa d'una subvenció de 25.000 ptes. per a l'adquisició de llibres destinats a engrandir la nostra petita biblioteca. A aquest soci anònim li donem les gràcies en nom de tots els socis aimants dels llibres. Voldríem també fer una crida per tal de trobar una persona que volgués dedicar una estona del seu temps a catalogar, classificar i cuidar la nostra biblioteca, ja que en cas de no trobar ningú correm el perill que els llibres restin amuntegats i plens de pols i aleshores l'esforç hauria estat undebades.

SUBSCRIPCIÓ BANDERES DEL CASAL.

Tal com es va anunciar a l'Assemblea, ha quedat oberta la subscripció per la compra de les banderes del Casal, ideada per en

Joan Santana (e.p.d). S'han rebut ja les primeres aportacions; la recollida dels diners corra a càrrec d'en Joan Roig, esperem la col.laboració de tothom.

LA NETEJA DEL CASAL.

La Junta fa esforços per mantenir el Casal net, però cal la col.laboració de tots els que fem ús de les seves instal.lacions. De la mateixa manera que a casa nostra procurem embrutir el terra el menys possible, fem el mateix al Casal, fem servir els cendrers per a tirar-hi la cendra i no per a guardar-hi les monedes de jugar a cartes. Aquesta tasca de mantenir el Casal net és feina de tots. Quan vegem algun soci que està embrutint el Casal, qualsevol soci pot cridar-li l'atenció. No esperem que siguin només "els de la Junta" els qui hagin de tenir cura de tot.

NOVES CADIRES PER A LA SALA D'ACTES.

Novament el Casal ha de donar les gràcies al nostre amic Pere Vilahur que ens ha regalat unes estupendes cadires, molt confortables, que substituiran les velles cadires de fusta que tenim ara. Gràcies Pere.

BOLIC

Petanca

CONCURS CORONA CANALS.

El dia 2 de gener es va celebrar a les nostres pistes el Concurs que porta el nom de la seva patrocinadora: Corona Canals. Voler descobrir ara a la Corona no seria pas de bon troç fer un invent. Apart dels vincles familiars que la uneixen amb el nostre Club, la Corona és de les persones a qui les hi ha agafat fort això de la petanca. De caràcter adust i un xic xarriaire, des que va agafar les boles per primera vegada, no ha deixat de jugar cap Concurs. D'ella fou la idea de fer el que porte el seu nom, convidant a jugadors del Club de Caret que tan bon record van deixar a l'últim Campionat Internacional.

La formació de les tripletes fou per sorteig per desig exprés de la patrocinadora a fi de donar un xic més d'al.líciat al Concurs. La participació fou també massiva ja que el moment de la inscripció es van presentar cinquanta-quatre jugadors. Els resultats foren:

1. - Maria Peruga, Manel Macías i Magda Vila.
2. - Roig, L. Cabezas i J. Torres.
3. - Catalina Serra, Joan Barceló i Antonio Muñoz.
4. - Paula Font, Corona Canals i A. Casas.

Que van rebre tres copes i trofeus cedits per la Corona Canals. Éxit total doncs del Concurs i de les fèmínes, ja que repassant la classificació general veiem que dintre les quatre primeres tripletes hi ha cinc dones.

LLIGA SOCIAL.

Després de la jornada tretzena, continua la lluita pels primers llocs i sembla que el Campionat serà per N. Ros o F. Martín, si bé no cal descartar a Ruiz i Anglada que estan a tres i quatre punts, respectivament, del primer.

A la zona mitja, cinc equips diferenciats tan sols per dos punts optaran per classificar-se a partir del cinquè lloc i la resta es troben uns a la zona tranquil·la i els altres ja sense cap mena d'esperança per millorar la classificació, que està així:
N. Ros, 21 punts; F. Martín, 19 punts; Ruiz, 18; Anglada 17; L. Cabezas i Padilla 16; Espinar, Quintana i Ferran 14; Macías 12; Llovet i Barceló 11; Peruga i Torres 8, Fàbrega i Morales 7, Pàmias 5 i David 4 punts.

PASSATGES del llibre "El Petit Príncep" d'Antoine de Saint-Exupéry.

Selecció a carrec de: L'ANTONI BAUTISTA

Del llibre "El petit príncep" d'Antoine de Saint-Exupéry.

"La gent gran volen xifres. Quan els parlo d'un nou amic, mai no us pregunten res del que és essencial. Mai no us diuen: "Quin so de vou tó? Quins jocs li agraden? Que potser fa col·lecció de papallones?" El que us pregunten és: "Quants anys té? Quant pesa? Quant guanya el seu pare?" Solament així creuen tenir-ne una idea. Si diu a la gent gran: "He vist una casa bonica de maons de color rosa, amb geranis a les finestres i coloms al terrat...", no acaben d'imaginar-se com és aquesta casa. Cal que els digueu: "He vist una casa que val tant". Llavors diuen: "Que és bonica!" Així, si els diu: "La prova que el petit príncep ha existit és que era eixerit, que reia i que volia un xai. Quan algú vol un xai, és cosa clara que existeix", s'arronsaran d'espatlles i us tractaran de criatures! Però si els diu: "El planeta d'on venia era l'asteroide B 612", quedaran convençuts i us deixaran tranquils amb les seves preguntes. Són així. No cal enfadar-s'hi. Els infants han de ser molt pacients amb les persones grans".

"No va poder dir res més. Esclatà en sanglots. Era fosca nit. Jo havia deixat les eines. Me'n reia del martell, del cargol, de la set i de la mort. En un estel, en un planeta, el meu, la Terra, hi havia un petit príncep que calia consolar! El vaig prendre en braços. El vaig bressolar. Li vaig dir: "La flor que estimes no està pas en perill... li dibuixaré un morrió al teu xai... dibuixaré una cuirassa per a la teva flor... jo...". No sabia pas massa el que havia de dir. Em sentia poca-traca. No sabia com guanyar-me'l, on anar-lo a trobar... Quo n'és de misteriós, el país de les llàgrimes".

"— On són els homes? —reprengué a la fi el petit príncep— t'hi trobes una mica sol, al desert....

— També et trobes sol entre els homes—digué la serp."

"La guineu va callar i es quedà mirant el petit príncep llarga estona:

— Si em vols fer el favor...domestica'm! -digué.

— Prou ho voldria —respongué el petit príncep— però no tinc gaire temps. Tinc amics per descobrir i moltes coses per conèixer.

— Només es coneixen les coses que domestiquem —digué la guineu—. Els homes ja no tenen temps de conèixer res. Tot ho compren fet, a les tendes. Però com que de tendes d'amics no n'hi ha, els homes ja no tenen amics. Si vols un amic, domestica'm".

"Heus aquí, el meu secret. És molt senzill: només hi veiem bé amb el cor. Tot el que és essencial és invisible als ulls."

"— Només els infants saben el que cerquen —digué el petit príncep—. Perden el temps per una nina de parracs i la nina resulta important, i si els la prenen, pïoren...

— Tenen sort —digué el guardaagulles"

"— Els homes —digué el petit príncep— s'enconfurnen dins els ràpids, però ja no saben què cerquen. Llavors es posen neguitosos i es debaten inútilment. I afegí:
— No hi ha res a fer...."

Del llibre HET ACHTERHUIS (Diari d'Anne Frank).

"Per què han de barallar-se tan els grans per coses tan estúpides? Fins ara, havia conegut que només els nens ens barallàvem i que, en créixer, deixàvem de fer-ho. És clar que de vegades hi ha algun motiu, però freqüentment són simples renyines. Suposo que hauria d'estar acostumada, però no puc ni crec que arribi a poder acostumar-me en tant jo sia el tema de quasi totes les discussions (les anomenen "discussions" en lloc de baralles").

"Voldria saber si és possible arribar a fer els fills completament feliços".

"Ja he deixat de ser un nadó o una nena de quines gràcies tothom riu, faci el que faci. Tinc els meus propis punts de vista, els meus plans i les meves idees, malgrat encara no sàpiga traduir-los amb paraules".

"M'espanto quan penso en aquells amics que han caigut en mans dels bràtols més cruels que habiten la terra. I tot perquè són jueus!".

"He arribat a l'extrem de que quasi em fa el mateix viure que morir. El món seguirà donant voltes sense mi, al que hagi de passar, passarà, i, de totes maneres, de res serveix voler oposar-se. Confio en el destí i no faig més que treballar, esperant que tot acabi bé".

CONVERSES AMB ELS MEUS NÉTS

VENTURA PAU i SOLER

EL PAS DELS ANYS

Fa poc més d'un any vaig iniciar a "La Farga", unes "Converses amb els meus néts". Aleshores, el més menut d'ells, l'Oscar, tenia tres anys i el dúiem a una escola maternal. Amb dos anys més, el precedia en Dany, i era aquest que assistia al col·legi La Salla del darrera de l'Ajuntament, que amb les seves preguntes em donava motiu a unes xerrades de les quals en sortien "les converses". Ara, amb la creixuda del més menut, els dos són alumnes del "cole", com ells diuen, Silvestre Santalló, en lloc de fer xerrades amb un, en tinc dos que em qüestionen contínuament. Sobretot en Dany, que ja té sis anys i mig, quan em pregunta, ho fa fins de problemes que li posa la senyoreta del "cole". Emperò, quan em veig vertaderament atrapat en donar respostes, és quan me les posen els més grans, que ja tenen nou i onze anys. No és que no sàpiga què contestar, sinó com contestar per a fer-los comprendre el que vull dir sense que jo m'avergonyeixi de les respostes a donar. Em demanen què vol dir una pel·lícula de "sexe". No sé com explicar-los d'una manera senzilla, què és la censura i el mot llibertat. I fa poc em va dir: vols dir avi, que això que en diuen democràcia, és una bona cosa?

Quan jo tenia la seva edat, des de la del més menut a la del més gran, no érem tan espabilats, i aquests

mots eren completament desconeguts per a nosaltres, i si n'havíem sentit a parlar als més grans, ho feien d'amagat i que ningú els pogués escoltar. Els parlaments, per a ells, eren "tabú" i els qui els ensenyaven, per no explicar-los el significat d'aquest mot, els deien que era pecat. Qui de nosaltres s'hauria atrevit a demanar als nostres pares, en aquells temps, que un amic del col·legi li havia dit, que els germanets quan naixien, els pares no els trobàvem sota d'una col, o els duia la cigonya des de París?. Doncs, actualment els meus néts petits, ja saben que els nens i nenes, els infantia la seva mare i que quan té aquell ventre tan inflat, és perquè dintre de poc li donarà un nou germanet. Personalment, sóc partidari d'aquestes raons tan naturals de la vida.

També amb el pas dels anys i fent comparances dels néts actuals, als avis de seixanta o més anys, vull recordar que en els col·legis, ensenyaven diferent d'ara, que els jocs també eren diferents. Aleshores jugàvem a bístric, a cavall fort, a bèlit, a marro o féiem ballar les baldufes pel pati. Ara futbol, bàsquet, patinatge, gimnàstica... Heu vist gaires nenes saltar a corda com es feia abans?...

Bé, és veritat que d'abans guardem unes tradicions. I aquestes sí, que estic segur que no desapareixeran mai, per sort; potser es trans-

formaran una mica. O millor dit, s'internacionalitzaran tal com ha passat amb l'arbre de Noèl. Però a casa, els meus néts que viuen amb mi, han fet cagar el tió, i han guarnit un pessebre, davant del qual hi resen. Ajonellats, un pare nostre abans de colpir amb un bastó el tió que havien estat engreixant durant uns dies. Més tard han vingut el Reis, i el fanal i la canya; és el seu avi qui s'ha ocupat de guarnir-la.

I el tió, i els Reis, són el motiu que em donen la "conversa amb els meus néts" d'avui. Un d'ells, el més menut, m'ha preguntat: Perquè un tronc d'arbre que durant uns dies l'hem vingut engreixant amb patates i pomes i taronges, en lloc de cagar el que li hem anat donant, ens ha donat torrons, i laminadures i xampany i vi bó. És que té una fàbrica a dins el ventre?... Jo li he respost que això, com lo dels Reis, era el Bon Jesús, que per mitjà dels seus angelets ho enviava des del cel als nens que eren bons i feien bondat.

Per acabar aquest escrit que avui no és pròpiament una "conversa amb els meus néts" vull agrair la felicitació natalenca de l'amic "Burxeta" del número de Nadal. I com que alló "d'avi PAU" m'ha agradat molt, és amb aquest mot, del qual em sento orgullós, que per sempre signaré "Les converses".

Histories de L'all

text: JOSEP FERRER i COSTA.
Dibuixos: Guillem.

DESCRIPCIÓ: És una planta bulbosa vivaç, de la família de les lilàcies. De l'arrel surt una cabeça bulbosa i bulbilífera, és a dir, composta d'una porció de bulbils que són el que anomenem, correntment, alls. Cada all està cobert per una túnica membranosa vermellenca i el conjunt d'ells va cobert per diverses capes (la pela de l'all); les fulles són linears, etc.

PAREM LA DESCRIPCIÓ DE L'ALL PERQUÈ AIXÍ JA COMENÇA VA A TENIR EL CAIRE D'UNA LLIGÓ I PENSEM QUE POTSER LA COSA PODRIA RESULTAR PESADA.

HISTÒRIA

Pel que se sap, l'all ve de l'Àsia i sembla que va arribar a l'Orient Mitjà fa cosa d'uns 4.000 anys. Els egipcis en feien un gran consum com a aliment i també per a guarir.

Es diu que els treballadors dedicats a la construcció de les piràmides consumien una gran quantitat d'all. Sembla que els feien menjar alls per animar-los a treballar, o sigui com a tònic, i diu Heròdot que els 100.000 obrers que durant 30 anys es van dedicar a aixecar la Gran Piràmide de Khufu van consumir uns 8.000.000 de pesetes en alls. Aquesta quantitat d'all sembla que va evitar moltes epidèmies de tifus i de còlera entre els obrers.

...MÉS HISTÒRIA... Els hebreus, els grecs i els romans tenien una gran confiança en les virtuts guaridores de l'all. Els utilitzaven per a fer suor, per a fer orinar i també com a laxants. No cal dir que l'all era utilitzat molt especialment contra la lepra i el còlera.

També els atletes consumien alls perquè els donava, sembla, més agilitat quan practicaven els seus jocs d'Estadi.

Fins i tot Mahoma recomenava l'all contra les picades i mossegades de serp. Sembla que s'havia d'aplicar sobre el lloc picat o mossegat.

També el segle XVI, els metges portaven les butxaques plenes d'all perquè estaven convençuts que era una manera ideal d'alliberar-se del contagi.

LA HISTÒRIA dels QUATRE LLADRES

Es diu que durant l'epidèmia de pesta a Marsella, l'any 1726, hi havia quatre lladres que entraven a totes les cases i ho robaven tot tranquil·lament sense que mai es contagiessin de la pesta. La gent pensava que era molt estrany que en una ciutat amb la pesta tan apoderada, hi hagués gent que anés robant d'una casa a l'altra sense cap mena de por al contagi. Al capdavant, però, els van agafar i els van condemnar a mort. La gent, però, pensava com s'ho havien manegat aquells quatre lladres per robar durant tant de

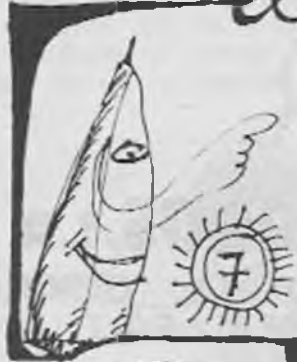
temps en llocs de pesta, sense haver-se-la enormanat i els ho van preguntar. Però ells, que no badaven, van proposar un tracte. Estaven disposats a dir el secret de no contagiar-se si els perdonaven la pena de mort. Les autoritats van pensar que calia acceptar i el tracte es va donar per fet. Els lladres, doncs, bevien un antisèptic compost de vinagre i all, que al segle XVIII es va fer famós amb el nom de "QUATRE LLADRES" i servia per a curar malalties malignes.

el llenguatge

Ja coneixia un home que era tremolat com un all i que, a més, sempre anava dret com un all. Aparentment era un home que podia ser molt feliç però deia que sempre tenia un all o una ceba i no parava mai de sucocar els alls — insistia excessivament a demanar o teparir una cosa—. Així, però, feia que la gent se'n apartés perquè el trobava pesat i al capdavant se'n va anar a viure la resta de la seva vida a la Cerdanya, al poble d'All, concretament.

De fet, d'alli n'hi ha de moltes espècies, a més de l'all comú (*Allium sativum*) hi ha l'all barrà, l'all columbí, l'all de bruixa, l'all de colobra i l'all d'olor. Però per a l'all comú val la pena tenir en compte el refrany que diu Si vols l'all bo i fi sembra'l per Sant Medir, perquè per Sant Miquel els alls ja han de mirar el cel. I parlant de refranys, en podem recordar un altre que ens podria resoldre posar el problema de la creïença de la vida ja que diu que Alls crus i vinet pur fan passar el port segur. És clar que amb all i vi no sé si fariem gaire canó.

Però com que l'olor de l'all no és agradable a tothom, al segle XVIII va sortir a defensar l'all l'autor de la cèlebre novel·la Pau i Virginia, Bernardin de Saint Pierre, que va dir a les senyores que era a qui més molestava l'olor, que l'all els donaria molt bé contra els trastorns nerviosos. I sembla que, amb una mica d'esforç, les senyores van anar acceptant l'olor, una mica ofensiva, de l'all, que continua essent un gran bactericida i es considera que pot prevenir moltes malalties.

CREENCES POPULARS

Temim notícia de certs indrets on, als infants que tenen cucs, els posen un rosari d'all al coll.
També hi ha el costum de fregar el nil de les alles de terrissa amb alls perquè es creu que no s'esquerden i duren més. Ara, però, la majoria d'alles són d'acer inoxidable i sembla que amb l'acer no hi ha alls que hi valguin.

Una altra creença popular que alguns estudiosos ens reporten sobre les virtuts dels alls, és el seu poder immunitzador contra els atacs dels vampirs, de fet, el nostre país no és gaire país de vampirs, i resulta difícil de comprovar la veracitat d'aquesta creença. El que sí que us podem assegurar, és que menjar tarra des ben picades amb all o qualsevol altra cosa ben amanida amb all i oli, és un remei eficaç que allunya la gent pesada, plumbifera i inoportuna.

Des del Carrer Major

pel Fargaire

Fa més de 25 anys, en tot Salt no hi havia pràcticament cap carrer asfaltat. Els nanos jugaven al carrer! I ho feien enmig del fang i els rierencs!

Els carrers del poble eren descarnats per les pluges que els convertien en rierols. El tràfic era escadusser. De cotxe... només en podien tenir el metge, l'apotecari o qui tenia una posició brillant. El carrer l'ocupaven els pagesos amb llurs tartanes i carros, però no hi havia embussos ni problemes de tràfic. La tranquil·litat i la bona harmonia, eren arreu, d'un poble ruralitzat.

Els nanos formàven colles. Cada carrer era una batussa contra un altre carrer. Cada barri era un "camp de batalla" contra l'altre, i a nivell juvenil, Salt i Veinat eren una "guerra oberta" que les bandes d'un i altre sector es declaraven i pactaven i eren feliços!

El context marcadament de poble, un poble al que no hi havia arribat la societat industrial ni les formes americanitzades de vida, feia que la nostra població no hagués de reivindicar ni zones verdes, ni places públiques, ni Deveses del Ter, ni jardins o jardinetes.

El que hi havia, ja era prou! I a més, espontani i natural. I la gent ho assumia per la pròpia dinàmica de la vida heretada d'avís i avantpassats.

El carrer era el mitjà propi de joc, i estava a l'abast de tothom. Els descampats eren un privilegi per a les colles i grups que es formàven als diferents carrers. I en l'ampli Pla de Salt, que veien els ulls d'infant, s'hi bastien barraques i cabanes, que imitaven les entranyables gestes del Far-West, que els diumenges es passaven al "Cine Núria".

El progrés ha transformat la nostra vila, i als antics carrers trossejats i enfangats, els han substituït carrers d'asfalt amb paviment. Damunt l'asfalt, cotxes i motos, han convertit els nostres carrers en cerimònies intermitents de processons, de fresses, sorolls i fums.

Avui, són garatges permanents que ocupen els cotxes. Uns cotxes que han robat l'espai físic que ocupava la mainada. Ara els nanos no poden ja jugar al carrer. I l'espontaneïtat del joc ha desaparegut.

I per a jugar, els infants han d'anar a les places, si n'hi han, o tancar-se en l'anonimat d'un pis de 80 m² escassos.

Jugar al carrer és perillós i temerari. L'asfalt i l'artificialitat, han substituït la vida, el protagonisme infantil.

Ara, al cap de 25 anys, a Salt, els gronxadors són "columpios" i els "capitan Trueno" i "Jabato" s'han camuflat de "Supermans".

Mentrestant, els nanos juguen al pis perquè les places són petites, i els seus pares reclamen zones verdes i jardins.

Al 1982, jugar al carrer és prohibit. El tràfic ho ha decidit i... qui ho canvia?

M.ª CARMÉ BOVER I CALVO

Potsar molts no coneixeu a la Carmé Bover, però si us diem que ella és la bibliotecària de Salt i que és la dona d'en Salvador Sunyer, Diputat al Parlament de Catalunya, ja sabeu de qui us parlem, veritat?

Doncs bé, la Carmé és tot una professional en el seu treball, qualsevol que l'hagi tractat se n'adona. És d'aquelles persones que fa la feina amb naturalitat i de bon grat, és senzilla i amable a l'hora d'atendre a la gent. Aquest caràcter possiblement fa que el dia que anàrem a trobar-la, la biblioteca estés plena de gom a gom, principalment de mainada, i d'aquest tema és precisament del que volem parlar amb ella, perquè ara és àvia i és mare, perquè continua la tasca amb els infants que van a la biblioteca per qualsevol cosa; això fa que ens hagim dirigit a la Carmé per parlar de mainada i de la Biblioteca.

— Com va ser que entressis de bibliotecària?

— Mira, a mi m'agraden molt els llibres i la Literatura, encara que la meua professió és la de Mestra. Hi havia una llei que deia que un poble de menys de cinc mil habitants una mestra podria fer de bibliotecària, o més ben dit, encarregar-se de la biblioteca, i com que no podia exercir la meua professió per incompatibilitat amb els meus deures familiars —molt importants per a mi— aquesta feina, compatible amb l'horari familiar i les meves aficions i coneixements, m'anava com l'anell al dit, vet aquell Vaig demanar la plaça, em varen contractar i al cap de tres anys es convocà un concurs públic i el vaig guanyar.

— És la mainada la que més fa servir la biblioteca?

— Sí. A la tarda, la biblioteca es converteix en una biblioteca escolar, potsar perquè a la escola no en tenen o l'horari no és adient. Això m'agrada, però em preocupa perquè em doldria molt perdre la clientela de la biblioteca popular.

— En el fons, tu estàs contenta de que vinguin els nens, o no?

— Sí, estic molt contenta perquè els infants són els futurs lectors, i així la biblioteca té assegurada la supervivència; el que jo també voldria és que aquesta mainada no desplaçessin als

adults que venen a llegir el diari, a mirar revistes, consultar qualsevol llibre que els interessi o bé simplement passar una bona estona llegint —ben calents a l'hivern i ben fresquets a l'estiu— una bona novel·la en pau i tranquil·litat.

— Quins són els llibres que solen llegir la mainada des de que poden llegir fins als tretze o catorze anys?

— Bé, la mainada llegeixen tots aquells llibres adequats a la seva edat, des dels més simples contes molt il·lustrats —pels més petits— al clàssic conte d'animals, de nens protagonistes, d'aventures —pels més grans—. Hi ha un gènere que els més grans els interessa molt: la ciència-

ficció. Hi han escoles que fan una bona feina de cara a la lectura, la prova és que vénen mainada que hores d'ara ja són uns bons assidus lectors.

— La televisió treu gent a la biblioteca?

— La televisió treu gent a la lectura perquè és més còmode que la lectura i l'usuari no s'ha d'esforçar com en la lectura; ara, la lectura té d'altres avantatges: la pots triar segons els teus gustos i preferències, desperta i estimula la imaginació, etc. Als nois d'ara sembla que els costa molt més de concentrar-se que als d'abans, no sé si és degut a la televisió o al ritme de vida de dispersió que portem; em sembla que a tot plegat.

— Com estan d'educació la mainada d'avui dia?

— Molts em fan llastima, es veu que coses tan elementals com són asseure's bé en una cadira, tancar les portes quan van al lavabo o agafar els llibres amb respecte i amb les mans netes, ningú no els ho ha ensenyat, encara que costi de creure; tampoc no consideren gaire els drets dels altres. Els nens estan, crec jo, molt mal acostumats, per una banda se'ls dona tot el que volen i per l'altra se'ls neguen coses primordials, i això em fa patir!

— Això d'aquest mal comportament, a què creus que és degut?

— No ho sé del cert, però em fa l'efecte que els pares han dimitit una mica de ser pares, encara que hi ha excepcions, és clar! La majoria d'ells volen —degut a què han de treballar moltes hores, marit i muller, —estar tranquils al arribar a casa, evadir-se... jo crec que fa falta la conversa tranquil·la, el diàleg, la valoració dels esdeveniments... tantes coses! Tot això, sembla res, però ens fa persones ens ensenya a pensar, a contrastar parers i adquirir criteri.

publica per infants es bó o té molt a desitjar?

— Mira, joc rec que sí que es publiquen coses i per cert molt ben fetes en la nostra literatura; per exemple, la revista Cavall Fort, que per cert va guanyar un premi de literatura infantil a Alemanya; el Tretzavents i el Rodamon quant a la revistes; quant a producció editorial et citaré tots els de la Galera i la col·lecció "La Xarxa" de l'Abadia de Montserrat. Per els més grans la col·lecció "Els Nus" de l'editorial Laia; el "Trapezi" de la 62 i últimament "l'Esparver" d'Edicions la Magrana. Com pots veure estem força ben servits.

— Aquí deu haver-hi dos tipus de lectors, no? Els de llengua catalana i els de llengua castellana.

— Sí parlem dels infants, et diré que quedaries parat de la feina que poden fer les escoles. Concretament et diré que n'hi ha dues a Salt, que tenen molts alumnes de parla castellana, aquest nens llegeixen indistintament les dues llengües. El problema no és dels nens, en tot cas ve dels

bares. No sóc tan optimista amb el llenguatge parlat; nens que llegeixen perfectament en català, parlen usualment en castellà, però això ja seria un altre problema.

— Per què fan servir més la biblioteca, per llegir o bé per consultar?

— Fan servir molt els llibres de consulta degut als deures que els posen a l'escola. Al matí sortint d'escola solen venir a llegir còmics, d'altres comencen un llibre i si els agrada se l'emporten per acabar de llegir-lo a casa. La secció de préstec té molts usuaris.

— Quants volums té actualment la Biblioteca Municipal?

— Amb els que veus aquí per registrar ja anem a frec dels deu mil, però en el llibre de registre n'hi han nou mil-sis-cents disset.

— El llibre més vell que hi ha, quin és?

— N'hi ha uns quants editats el 1930.

— Quanta gent passa per la biblioteca diàriament?

— Segons estadística hi passen una mitjana de cent cinquanta perso-

nes diàries. Es fan diversos torns al dia. Al matí cada vegada ve més gent i als dissabtes també.

— Quines activitats es fan a la Biblioteca actualment?

— Són varies, quan a la Llengua, es fan classes d'adults per a castellanoparlants, també classes d'angles. Tenim una Coral Infantil de seixanta tres "nanos" que canten cançons de la nostra terra i del folklore d'arreu del món. També m'interessa moltíssim continuar amb "l'Hora del Conte" que ja havíem iniciat aquest estiu passat. Es tracta de llegir, explicar o escenificar un conte que generalment no s'acaba i així es devestlla l'interès de l'infant, també es treballa el vocabulari i la comprensió del text.

— Què és per a tu, Carme, la Biblioteca?

— Voldria que fos un centre viu de cultura on la gent puguin anar a enriquir i ampliar els seus coneixements, sobre tot els que no han tingut mitjans a l'abast per fer-ho, i quan dic cultura l'entenc en un sentit molt ampli.

— Com conserven els llibres els "nanos"?

— Molt malament, aquest és un

dels greus problemes que tenim. Mira, tallen els fulls, retallen les làmines, els guixen... Hi això que ho recalquem molt que els cuidin! Però ja t'ho he dit abans, és qüestió d'educació.

— Qui subvenciona la biblioteca?

— L'Ajuntament subvenciona el personal i la Generalitat els llibres. Ambdues entitats es porten molt bé.

— M'he fixat que recomaneu llibres per a llegir, perquè?

— Sí, és una feina que passa desapercibuda, però fem una tria de llibres determinats per tal de cridar l'atenció del lector, i en fem una cada mes, se'n diu "guia de lectura" i la dediquem a un personatge que aquell mes hagi estat notícia o a un tema, com per exemple ara el Nadal.

Aquí posem fi a aquesta llarga entrevista amb la Carme Bover, donant-li les gràcies per la seva gentilesa de conversar amb nosaltres i a la vegada agraïm la tasca que fa de cara a la cultura dels nostres infants.

EL JOC A L'ESCOLA

EUSEBI CABEZAS I PÉREZ

Qui no recorda amb enyorança aquelles partides de retrats, bèlit i baldufa, o aquells partits de futbol amb pilota de draps, o les competicions de hoquei, amb tronxos de col, que s'organitzaven a qualsevol carrer del nostre poble? També podríem recordar les vegades que havíem batut els mil metres lliures amb les curses obligades davant del guardacamps, o els campionats de natació que, d'amagat dels pares, ens atrevíem a disputar en la tenebrosa gorga del "cervell del gat".

Tot això m'omple d'enyorança. Sí, una enyorança que sento més punyent quan m'adono que els nens i les nenes d'ara estan mancats de les possibilitats naturals de crear les seves pròpies diversions.

La destrucció dels camps, l'asfalt dels carrers, les poques zones verdes (poques i desordenades), fa que els infants s'hagin d'agrupar al voltant de l'ambient que els grans, sense adonar-nos, els hem creat. Un ambient que anul·la tota la capacitat d'inventiva i d'iniciativa necessària per aprendre a jugar, com fèiem en altre temps.

Es per això que crec que s'ha de donar molta importància a l'esport escolar. Un esport escolar on l'objec-

tiu principal ha de ser estimular i ensenyar a jugar espontàniament tot passant-ho bé, i restant importància al guanyar o al perdre.

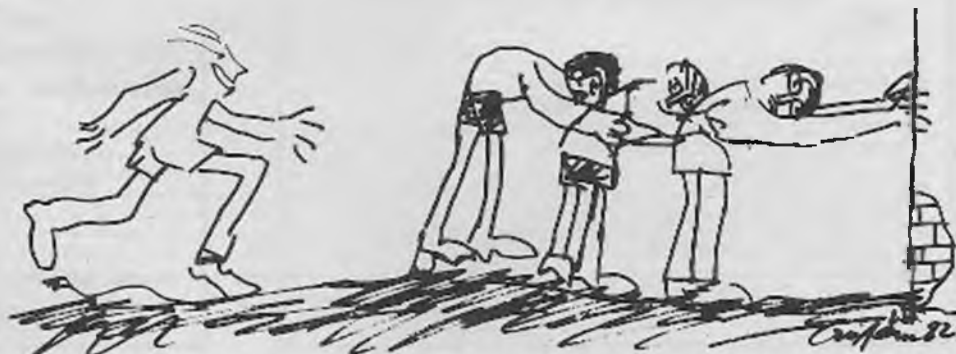
Hem de reconèixer que l'esport a les escoles s'ha enfocat malament; s'ha adaptat a les instal·lacions que ja hi havia. Per dir-ho d'una altra manera; s'ha improvisat sobre la marxa, i les improvisacions, quan es tracta de coses importants, mai solen sortir bé.

Crec que els adults ens hauríem de prendre l'esport escolar molt seriosament i crear espais aptes perquè els infants puguin practicar el seu esport predilecte amb tota comoditat. Si ens aturem a pensar que l'espai mig que disposen les nostres

escoles, per esplai, és de cinc metres quadrats per nen, ens adonem clarament que és impossible la pràctica de cap esport, ni tansols de cap joc.

Amb això no vull dir que cada escola hagi de tenir unes instal·lacions pròpies (seria molt bonic i quedaria molt bé), però no és el meu propòsit el donar solucions irrealitzables. Ara bé, formar una associació de totes les escoles del poble, recolzada per tots els ciutadans... seria possible. Demanar a l'administració i a les autoritats competents unes instal·lacions **exclusivament escolars** on s'hi pugui practicar tota mena d'esports... hauria de ser possible.

El nostre poble, somniador com sempre, ho ha d'intentar.

L'ENCANT DE LES PETITES BOTIGUETES

PER SALVADOR SUNYER

A mi m'agraden qui-sap-lo les petites botiguetes que em recorden els dies llarguíssims de la meua infantesa. M'encanta de trobar-me'n alguna de perduda i oblidada, de tard en tard. Botiguetes inefabls amb noms i malnoms sucosos, suggestius i plens de picardia! Botiguetes farcides de racons i raconots, passadissos i sotaescalas, mormuracions de secrets inconfessables i d'olors ben confessables, barreja-burroja de nefalins i aigueras!

M'encanten perquè són concretes, humils i personals.

CONCRETES: amb línies que tenen explicació i lògica: can Sidre flequer, can Trompa, can Titanius, l'Hostal nou, ca les Noles, can Ploora, ca l'Adroguer pobre i ca l'Adroguer (sense adjectiu!), can Xicu bonic, ca la Vetas-fis, can Peroler, can Xafous, can Lleonor, can Cadairre, can Peret de l'estanc, can Pou, can Mecana granaira, can Badó ferre, can Pac pebater, can Carroter pelut, l'Hostal de la punyalada, etc...

HUMILS: són botigues tan amagades que a penes es veuen al primer cop d'ull; botigues que s'enfaiquen, que es toquen, que s'intuïxen. Botigues tot, el gènere de les quals és a l'aparador —com deia en Ramon Llull— Botigues amb portes grinyolaires i campanetes —esquelerrinc. Botigues aptes per a llargues converses de xafardia caolana a banda i banda de taulell, propícies al solloqui i a la confabulació. Botigues de gat candorós i armari cantoner, calendaris

amb mosques i lleixes a mig omplir. Balances subtils —no sospitosos! —delicades, complicadíssimes, de toquet i empena i prou. Mesures per a l'oli i per al vi. Paperinos de paper d'estrassa econòmic, llauradors daurats, bacallà en remull i cigrons cuits, casc d'arengados, braser i pala matainsectos.

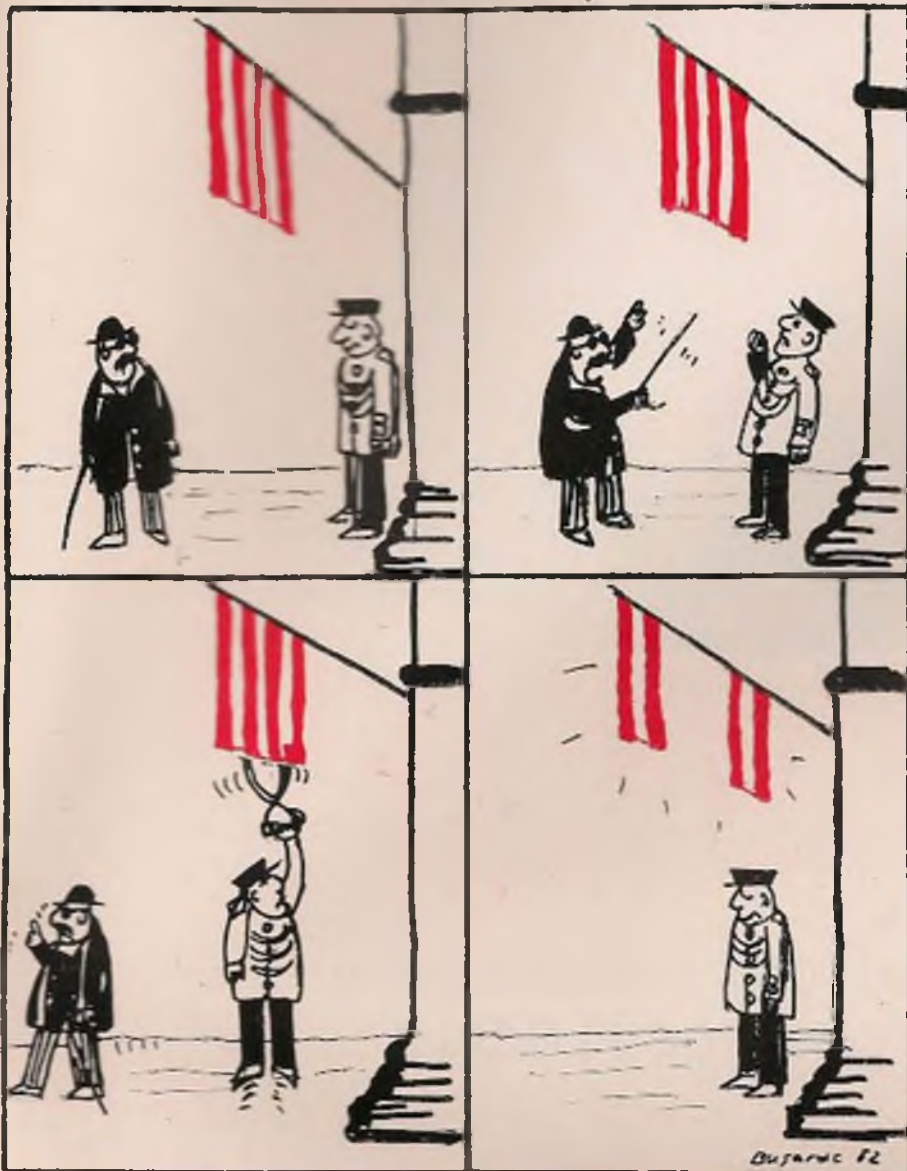
PERSONALS: lligades a un nom, a una família, a un ritus, a una casta. Relacions personalíssimes entre botiguer i client. Negociants i consells, tot barrejat, mestres! Ell és ell i tu ets tu. De l'un a l'altre tot un rosari de coneixences més o menys íntimes, amb vida i miracles inclosos, adés filigranes de comptabilitat primària, adés indicis clars d'usura, préstecs i contraprés-

tecs, compra i venda de vots per als cacics, anotacions a la santa llibreta, i, si molt convé, caritativa comprensió per als temps difícils.

Fet i fet, és un món que se'n va. Els gran supermonstres uns mecanitzen la vida i ens la deshumanitzen, és clar.. però tots hi fem els ulls grossos dels mussols perquè poc o molt tots hi estom d'acord! Déu me doni, ja ho crecí, les equívokes antigualles de les petites botiguetes del meu poble, les botigues d'aquell Salt de l'estrep de cinc cèntims i els mixtos garibaidis!

I si gairebé ja no en quoden i hem d'anar a raure als mastodontics, anem-hi, amics, sense hipocresies, desvergonyim-nos del tot i confessem sense ombuts que nosaltres també estem per enriquir les multinacionals i que som ben conscients d'haver vist amb els nostres ulls com un paix gros se'n menjava un de petit, molt petit, que tenia el color del nostre mar, el gust dels nostres rius, el hlau del nostre cal, l'escalforeta del nostre poble, la pobresa nua i espartana d'aquestes botigues de freta!...

L'OCURRIT FOLL per Bugarrac

la vida amb HUMOR

ELS NOSTRES ENTRANYABLES PETITS MONSTRES: ELS NENS

"Mama, vull fer caca al llit o, sinó, em penjaré!". "On vulguis, reiet meu". I la mare va preferir haver de ficar els llençols empastifats amb la caca del seu reiet a la Balay o a la New-Poi —ben adobat tot amb Skip, això sí— abans d'haver de cridar el jutge, amb tots els maldecaps que aquest fet suposa.

Això podria ser notícia de primera plana d'un diari sensacionalista. És possible i creïble, o més de real com la mateixa vida. El Burxeta és testimoni presencial de casos per l'estil; ha hagut de suportar les demandes esquizofrèniques i psicodèliques de molts infants, en pisos de 80 m².

Quan jo era petit, havia arribat a embussar la comuna amb un tros de saca, o a posar sal al pot del sucre, o magnèsia a l'orinal de l'oncle, que estava malalt. Una vegada, fins i tot vaig escanyar mitja dotzena d'anguets lànecs petits perquè em feia gràcia veure com espaternogaven. La soferta gossa de casa ja em coneixia les manies, i em deixava fer, de tant en tant.

Però tot ho feia d'amagatotis dels grans, amb la secreta esperança que ho encolomessin tot a la meua germaneta.

Els nens actuals tenen uns jocs més bàsties. I els paras els abonen. En "Jaimitu", l'entranyable "Jaimitu" de la nostra infància, s'ha quedat petit i superat. Un dia, mentre un dimoniet de cinc anys se m'estava menjant la carpeta dels papers en presència dels seus pares, no em vaig poder estar més i vaig dir a la mare: "Senyora, em permet que convidi el seu fill a berenar? Es veu que té gana, el pobret". I la senyora, amb tota la seva "sans façon" em va respondre: "No en faci cas. És que avui ha estat mirant una revista, en la qual es veia un home que es menjava papers, carn crua i altres porqueries". Vaig fugir, esperitat, d'aquella casa. Si em descuido el "reiet" se m'hauria menjat els botons de la camisa.

Els nens petits no saben res de drets, de deures i obligacions, d'obediència i respecte, de diàleg i comunitat. Els nens petits van a l'escola, veuen la televisió, i endevinen què fan nosa a casa. Els nens petits han après molt aviat el que és el joc brut, la hipocresia i el xantatge. I això els ho hem ensenyat nosaltres.

No ens estranyem si, un dia, el nostres petits monstres ens devoren.

BURXETA

* L'article de JOSEP CLARÀ, que havia d'enllaçar amb el número de gener, sobre el plànol de Salt del 1865, per raons de temàtica i espai, sortirà publicat en el número del mes de març.

En el passat número de gener a la pag. 12 l'article "EL TESTAMENT DE LOUNSBURY" signat per Josep Costa, vàrem intercanviar els cognoms ja que realment el seu nom és JOSEP FERRER i COSTA.

Cal dir que en aquest número tornem a gaudir de la col·laboració del senyor Josep Ferrer i Costa i voldríem dir d'ell que és col·laborador de "Cavall Fort" des de fa 18 anys. Així com també col·labora a la revista "Tretzevents", "Presència", al diari "PUNT.DIARI" i que juntament amb la dibuixanta PILARIN BAYES és autor d'un llibre que porta per títol "TEMPS ERA TEMPS".